

Les «ganes» de Ciutat Vella

Centre comercial, d'una banda; nucli de pobresa i marginació, de l'altra. Ciutat Vella té ganes de redefinir el seu paper en el conjunt de Barcelona i de millorar la qualitat de vida dels seus habitants.

DK MENEC UMB:R

R. Blasco/R. Lahoz/X. Montagut

Carrer de Canuda número 26, a Ciutat Vella. Un pis menjador, és l'hora de dinar i unes 25 persones fan cua per aconseguir alguna cosa per portar-se a la boca. A la majoria d'ells, ara per ara, només els preocupa satisfer allò que se'n diuen necessitats bàsiques: menjar i dormir. De moment, poden fer un àpat —avui, un plat de macarrons, una hamburguesa amb enciam i una taronja—, però ningú els garanteix un llit on jeure.

La situació que pateixen aquestes persones ha estat denunciada per la campanya «Aquí hi ha gana: operació Aliment Solidari», organitzada per l'Associació de Veïns del Nucli Antic. La campanya també ha volgut sensibilitzar l'opinió pública i evidenciar davant les institucions el problema de la marginació social a Ciutat Vella.

El districte de Ciutat Vella és el centre històric de Barcelona i una de les zones més comercials de la ciutat. Amb una població censada en 120.000 persones i amb un 46 per cent de desocupats, que dobla la mitjana de Barcelona, el barri viu un procés de degradació i marginació social molt avançat.

Mònica, de 17 anys, pateix a casa seva el problema de l'atur. Avui és disabte i la noia espera el torn per emportar-se la bossa de menjar que li donen al centre del carrer de Canuda. Mònica viu amb els seus pares i amb quatre germans més en un pis del barri de Santa Caterina, una de les zones més degradades del nucli antic. «A casa meva ningú no treballa, el meu pare fa cinc anys que no té feina, anem tirant amb les coses que fan la meva mare i el meu germà gran», ens explica Mònica. L'Obra de Déu, una institució de beneficència, els ha facilitat un habitatge amb el pagament de l'entrada.

Mònica va cada dia al menjador, un local de grans dimensions, sostres alts i àmplies sales. Un pis típic de família adinerada, on ara, però, unes 300 persones, no gens adinerades, demanen cada dia un plat per dinar. L'ocre a les parets, el verd a cadires i taules, els grans finestrons abocats a la foscor del carrer, el terra descolorit i brut; tot plegat, crea una atmosfera lúgubre que és, potser, el mirall de les seves vides.

Aquest és un dels tres menjadors comunitaris que hi ha actualment a Barcelona. L'entitat privada «Orientación Católica y Profesional del Dependiente», fundada l'any 1952, dirigeix el menjador de Ciutat Vella. «Per acce-

dir al menjador gratuïtament, cal presentar el carnet d'atur i un certificat conforme es cobra una pensió de menys de 20.000 pessetes. Qualsevol altra persona pot fer el dinar per 200 pessetes», comenta G. Borrull, l'encarregat del centre.

Manca de recursos

L'entitat rep una subvenció de la Generalitat que cobreix les despeses de 140 coberts diaris. Aquests diners formen part de la partida pressupostària que destina el govern català en matèria de Serveis Socials a la ciutat de Barcelona. Els veïns consideren que els recursos que aporten tant l'Ajuntament com la Generalitat són insuficients. «Aquesta manca de recursos», segons Pilar Mercader, responsable de la campanya «Aquí hi ha gana», «fa que el procés de degradació a Ciutat Vella sigui més ràpid que el procés de rehabilitació». El regidor del Districte I, Pau Cernuda, explica que «hi ha un Pla d'Actuació Integral de Ciutat Vella, aprovat a finals del 85, però falten recursos econòmics per aplicar-lo». Per la seva part, el director general de Serveis Socials de la Generalitat, Joan Nualart, manifesta que el govern català «ajuda l'Ajuntament en el que pot, tenint en compte els pocs recursos de què disposa». En canvi, el president de l'Associació de Veïns del Casc Antic, Prudenci Sánchez, afirma que «no té sentit programar una política global d'actuacions sense dotar-la econòmicament».

Els «clients» del menjador es pregunten també on van a parar els pressupostos que destinen les institucions a la gent necessitada i qui els administra.

Els últims deu anys, la forta crisi econòmica ha «reconvertit» persones amb un nivell adquisitiu suficient en indigents. Aquest és el cas de Manuel Palau, de 57 anys, casat amb una dona de 34. Ell és paleta de professió i, de tant en tant, «faig una cuina, un lavabo i arreglo unes goteres. A més, cada dimarts vaig a donar sang, em donen 1.500 peles i amb això anem fent». Manuel, vestit amb un anorac blanc, bufanda, jersei verd i pantalons marrons, aspecte demacrat, amb bigoti i barba de fa uns dies, no para de gesticular i xerrar: «no tenim pis, la meua dona i

jo dormim al carrer. Només vull un sostre per dormir. Tenim dos nens que estan a la Protecció de Menors i la meua dona està embarrassada».

Manuel, com els altres indigents que visiten el menjador comunitari, no vol sentir parlar de campanyes de solidaritat amb els pobres, com la d'«Aquí hi ha gana». Senzillament, no hi creu. Aquesta campanya, però, en plantejar-se el problema de la degradació de Ciutat Vella,

ha obligat les institucions a donar una resposta a les necessitats d'aquesta gent. L'Ajuntament va prendre la iniciativa d'abordar la situació, després de reconèixer públicament el fracàs de la política municipal a Ciutat Vella.

L'alcalde de Barcelona, Pasqual Maragall, va convocar una reunió amb totes les parts implicades —associacions de veïns dels barris, representants municipals i de la Generalitat— com a conseqüència de les campanyes de de-

Finances de la Generalitat, Josep Maria Cullell, va anunciar que la Generalitat aportava cent milions de pessetes per lluitar contra la marginació social a la zona. L'Ajuntament va respondre tot seguit amb una altra partida de cent milions. A finals de l'any passat, però, tant l'Ajuntament com la Generalitat afirmaven no tenir cap partida pressupostària destinada a la recuperació de Ciutat Vella.

Els veïns temen la instrumentalització i la utilització del problema del centre històric de la ciutat durant la «cursa» electoral i neguen haver organitzat la campanya «Aquí hi ha gana» pensant en la proximitat de les eleccions.

«La campanya», explica una de les seves promotores, «ha recollit durant un més 25 tones d'aliments i més de sis milions de pessetes, dipositats en un compte corrent que continua obert. Amb els diners recollits volem crear un menjador comunitari al barri del nucli antic».

Mentrestant, a l'únic menjador, per ara, de Ciutat Vella mitja dotzena de persones treballen a diari a la cuina i serveixen les taules, enmig d'un continu moviment, amunt i avall, d'individus que maten el temps i lluiten perquè el temps no acabi amb l'esperança

Uns recursos insuficients fan el procés de degradació més ràpid que el de rehabilitació.

núncia dels veïns i per la pròpia convenció dels responsables municipals.

«Cursa» electoral

Davant la proximitat de les eleccions municipals, el candidat a l'alcaldia de Barcelona per Convergència i Unió (CiU) i actual conseller d'Economia i

de continuar malvivint. Uns joves amb la indumentària *punk* més genuïna demanen als encarregats del menjador què cal fer per menjar gratis; un jove de color, de Ghana, xapurreja quatre paraules en espanyol i desconfia de tot i de tothom... Pel llarg passadís del pis, una trentena de persones són assegu-

des, alguns amb el cap entre les mans, d'altres xerrant de les seves dèries... «No som delinqüents. Jo no he robat mai i tampoc no he parat mai la mà per demanar. El meu caràcter no accepta la caritat», assegura un d'ells.

A la taula del fons d'una de les sales, quatre homes de mitja edat fan petar la xerrada amb poca convicció. L'expressió de les seves cares denota cansament i amargor. Parlen poc i fluix, sempre els mateixos temes, els mateixos problemes, les mateixes angoixes. Tots quatre dormen al carrer la majoria de les nits.

«L'Obra de Déu», comenta el de més edat, «ens dóna uns cupons per dormir en una pensió tres dies a la setmana —dimarts, dimecres i dijous— però després hem de tornar a dormir en un portal o en el banc d'una plaça». Tots quatre no tenen familiars i aparenten més de 50 anys. Un d'ells, però, és, en realitat, molt més jove: «Tinc 35 anys i en fa set que no treballo», explica amb veu indecisa. «No tinc família —afegeix—, sóc de pares desconeguts, vaig estar a la Maternitat fins els quatre anys i d'allà vaig passar a les Llars Mundet, on vaig viure fins els 24. He fet de vernissador durant vuit anys, ara estic invàlid i no em donen la pensió perquè em falten dos anys de cotitzar». Ara, espera la resposta a una sol·licitud que va fer a l'ONCE per poder vendre números dels cecs.

Model de ciutat

Mentrestant, però, associacions de

veïns i de diferents institucions que actuen directament sobre Ciutat Vella debaten sobre la regeneració dels barris del cor de Barcelona. D'una banda, els veïns creuen que la «reconversió» hauria de millorar les condicions de vida dels habitants del barri; de l'altra, les institucions serien favorables a una substitució de la població mitjançant operacions públiques o privades que fessin interessant tornar a viure a Ciutat Vella a capes mitges urbanes amb una suficient capacitat adquisitiva. Aquesta polèmica deriva en la concepció de model de ciutat. L'Associació de Veïns creu que «s'ha triat un model de desenvolupament de la ciutat que implica una sèrie de prioritats que canalitzen la major part dels recursos públics cap a altres tipus d'actuacions, entre d'altres, les dels Jocs Olímpics».

Els responsables municipals rebutgen una possible contradicció entre els recursos destinats als Jocs Olímpics i els que s'inverteixen a Ciutat Vella. Els veïns contesten que l'administració fa una política d'obres de gran infraestructura de cara al 1992 i descuida els problemes de degradació del centre històric de Barcelona.

Les associacions de veïns també es queixen de la falta de coordinació en les actuacions de les diferents administracions. La causa és que cap institució té competències exclusives en matèria de Serveis Socials. El regidor de Ciutat Vella, Pau Cernuda, és el responsable de totes les actuacions de l'Ajuntament en el districte i planifica

tots els serveis municipals. A la Generalitat, però, no hi ha un interlocutor que coordini les accions de les diverses conselleries.

Una de les reivindicacions prioritàries dels veïns és la creació d'un centre de salut que tingui en compte les característiques específiques de la zona. «L'únic ambulatori que hi havia a Ciutat Vella va ser tancat per la Generalitat durant la campanya «Aquí hi ha gana» i ara hem d'anar a centres de fora del barri», diu Prudenci Sánchez, president de l'Associació de Veïns del Nuclei Antic. El centre de salut hauria de facilitar tractaments sobre drogodependència, malalties cròniques, planificació de la natalitat i geriatria.

La població de Ciutat Vella és, en bona part, gent gran que viu sola i sense recursos econòmics. Pilar és una dona que voreja els 70 anys i viu en un pis que no passa dels quinze metres quadrats. Un llit plegable i una taula són tot el mobiliari que hi ha a l'única habitació de l'habitatge. La dona només menja una vegada al dia: el dinar del menjador del carrer de Canuda. «Sóc vídua des de fa molts anys i ara fa quatre mesos que no sé res de la meua filla. No tinc cap pensió i m'han tallat l'aigua, la llum i el gas», explica Pilar.

Aviat seran les tres de la tarda, i això significa que els pobres del menjador s'hauran d'enfrontar novament amb la realitat, el menjador tancarà les portes i els marginats tornaran al carrer. El seu principal objectiu serà des de llavors trobar un racó on passar la nit. □

ENCARA
NO SOU SOCI
D'ACCIÓ CULTURAL
DEL PAÍS VALENCIÀ?

Butlletí d'inscripció

1r. cognom 2n

Nom Professió

Lloc de naixement Any

Domicili Població

Districte postal Tel. particular

Domicili del treball

Població Tel. treball S'ha fet soci d'Acció Cultural del País Valencià, amb una quota trimestral de (feu una creu on calga):

..... mil cinc-centes

..... tres mil

..... pessetes (quantitat superior a fixar pel soci)

Domiciliació bancària

En/Na

Carrer Població

Banc/caixa Agència

Carrer Població

Província Compte corrent Núm.
Llibreta

Distingits senyors:

Els pregue que atenguen, amb càrrec al meu compte i fins a nova ordre, els rebuts de ptes. que trimestralment els presentarà Acció Cultural del País Valencià.

..... de de 198....

C/. Moratín, 15-8a. Tel. (96) 351 17 27. 46002-València.

Firmat